

Asia: VN/4099/2024

Lausuntopyyntö: Työryhmämietintö hallituksen esitykseksi hankintalain, erityisalojen hankintalain sekä rikosrekisterilain 6 b §: n muuttamiseksi

Lausunnonantajan lausunto

Esityksen yleiset tavoitteet ja päämäärät

Mitä mieltä olette esityksen yleisistä tavoitteista ja päämääristä? Saavutetaanko esityksellä hallitusohjelman yleiset tavoitteet säästöistä ja kilpailun lisäämisestä?

Sidosyksikkösääntelyä kiristämällä ei tulla saavuttamaan asetettuja tavoitteita. Lausuttavassa mietinnössä ei ole tuotu esiin perusteluita sille, kuinka esitetyillä muutoksilla saavutettaisiin asetetut tavoitteet. Muun muassa KKV:n selvitysten perusteella palvelutuotannon keskittyminen yksityisille markkinoille on aiheuttanut kilpailun vähentymistä ja hintojen nousua (yksityiset terveystalvelut, eläinlääkäripalvelut). Sidosyksikkökriteeristöön liittyvä määräysvallan varmistaminen toteutuu jo nykyisen sääntelyn ja oikeuskäytännön puitteissa.

Epäselväksi jää, miten tehokkuus lisääntyisi ehdotusten myötä, pikemminkin päinvastoin. Jatkossa sidosyksikön omistajapiirin ulkopuolelle jäävät tahot (pienet kunnat, pienet kuntayhtymät ja pienet kuntayhtiöt) joutuvat kilpailuttamaan hankintoja, joissa tarjontaa ei välttämättä ole eli ehdotus lisää näin byrokratiaa ja vaarantaa palvelujen toteutumisen. Muutkin kuin sidosyksikköä koskevat muutosehdotukset näyttäisivät osin lisäävän hankintayksikön hallinnollista taakkaa, eli tehokkuustavoitteiden toteutuminen on kyseenalaista.

Ehdotettu muutos ei synnytä kustannussäästöjä, vaan kasvattaa julkisten organisaatioiden kustannuksia merkittävästi. Muutuskustannukset ovat suuret (ks. tarkemmin myöhemmin tässä lausunnossa mainittu).

Ehdotettu muutos ei takaa laadukkaita julkisia palveluja, jos riittävää markkinatarjontaa tai halukkuutta tarjota esim. pienille tai ei-niin-tuottaville asiakkaille ei ole olemassa.

Esitetty muutos ei merkittävästi lisää kilpailua, sillä in house -yhtiöt hankkivat jo nyt suurelta osin palvelunsa markkinoilta kilpailuttamalla. Markkinakartoituksen käyttämisen lisäämiseen tähtäävä sääntely on suotavaa, mutta nyt esitetyt muutokset eivät toteuta esitettyjä tavoitteita (ks. tarkemmin pykäläkohtaiset lausunnot).

Talous- ja henkilöstöhallinnon palveluiden tuottamista ei ole käytännön syistä järkevää jakaa palveluittain usealle pienelle eri toimijalle, josta syytä esitetty muutos ei tule parantamaan alueellista elinvoimaa. Talous- ja henkilöstöhallinnon palvelut tullaan muutoksen toteuduttua tuottamaan julkisten organisaatioiden omana toimintana tai hankittuna isoina kokonaisuuksia suurilta toimijoilta. Alueellisen elinvoiman ja yrittämisen edellytysten parantamisen tavoitteet eivät tule ehdotetuilla muutoksilla toteutumaan.

Hankintojen valmistelu

Hankintojen valmistelua koskevilla ehdotuksilla pyritään lisäämään hankintojen huolellista valmistelua, markkinakartoituksen käyttöä, sekä kilpailua julkisissa hankinnoissa. Tavoitteena on saada lisää tarjontaa ja säästöjä. Työryhmän mietinnössä ehdotetussa ratkaisussa on samanaikaisesti pyritty varmistamaan, että se on käytännön hankintatoimen näkökulmasta tarkoituksenmukainen.

Lausuntopyyntöä ajatuksena on tältä osin ilmeisesti ollut ohjata kysymykset alakysymyksiin. Näin olemme toimineet, eli otamme tähän kantaa alakysymyksissä.

- **Kuinka hyvin hankintalain 65, 75, 124 ja 125 §:iä koskeva esitys edistää markkinakartoituksen käyttöä ja hankinnan huolellista valmistelua?**

65 §: Lähtökohtaisesti markkinakartoituksen säätäminen pakolliseksi edistää markkinakartoituksen käyttöä. Näkemyksemme mukaan markkinakartoituksen käyttäminen on suositeltavaa erityisesti arvoltaan suurissa sekä monimutkaisissa hankinnoissa. Esitetty muutos pykälään 65 edistää markkinakartoituksen käyttöä, mutta tuo mukanaan epäselvyyttä sen osalta, miten riittävä markkinakartoitus määritellään. Markkinakartoituksen säätäminen pakolliseksi tulee aiheuttamaan tulkintariitaa siitä, mikä on riittävä markkinakartoitus, mikäli markkinakartoituksen pitämisestä tai pitämättä jättämisestä voi valittaa markkinaoikeuteen. Esityksessä jää epäselväksi se, voiko muutoksen myötä markkinakartoituksesta valittaa markkinaoikeuteen vai ei. Ehdotettu muutos on merkittävä, joten mikäli ehdotus tulee voimaan, tulee valitusmahdollisuus selventää lakiin. Mikäli markkinakartoitus halutaan säätää pakolliseksi, tulisi pykälässä esittää yksiselitteisesti mitä markkinakartoitukselta vaaditaan. Näin ollen pykälään tulisi lisätä vähintään markkinakartoitukselle asetetut vähimmäisvaatimukset.

Markkinakartoitus on ollut mahdollista järjestää jo nykyisen säätelyn perusteella. Monetra käyttää markkinakartoitusta laajasti jo nykyisellään. Tämänhetkisen sääntelytilanteen mukaisesti markkinakartoituksen käyttäminen on hankintayksikön näkökulmasta erittäin joustavaa, sillä vähäinen sääntely mahdollistaa erilaisten markkinakartoitusten käyttämisen siten, kuin se on kulloisessakin tilanteessa ja hankinnassa järkevää. Näkemyksemme mukaan markkinakartoituksen säätäminen pakolliseksi vaatii markkinakartoituksen sisällön tarkempaa määrittelyä, mikä

puolestaan vaikeuttaa nykyistä joustavuutta ja tilannekohtaista arviointia. Mitä vaikeammaksi ja monimutkaisemmaksi markkinakartoituksen käyttäminen säännellään, sitä harvempi haluaa markkinakartoitusta enää käyttää. Vaikka markkinakartoituksen käyttäminen alle 10M€ hankinnoissa ei tulisi pakolliseksi, on mahdollista, että myös näihin alettaisiin ajan myötä soveltamaan yli 10M€ hankinnoissa sovellettavia markkinakartoitusten periaatteita, jolloin käytännössä kaikkien markkinakartoitusten käyttöä säänneltäisiin nykyistä tiukemmin. Saman tyyppinen periaatteiden laajentuminen on ollut nähtävissä viime vuosien aikana oikeuskäytännössä esimerkiksi siten, että kansallisiin hankintoihin on osin sovellettu myös sellaista EU-hankintojen sääntelyä, joka ei lähtökohtaisesti hankintalain mukaan sovellu kansallisiin hankintoihin. Em. voisi aiheuttaa sen, että markkinakartoituksen käyttäminen alle 10M€ hankinnoissa vähenisi. Näin ollen markkinakartoitukseen liittyvä lisääntyvä sääntely itse asiassa voisi jopa vähentää markkinakartoituksen käyttämistä.

75 §: Ehdotettu muutos kannustaa markkinakartoituksen käyttöön, sillä markkinakartoituksen tekemisellä voi välttää pykälässä esitetyn veloitteen jakaa hankinta osiin. Käytännön soveltamisen kannalta tämä tulee kuitenkin johtamaan samoihin ongelmiin riittävän markkinakartoituksen määrittelyssä, jotka olemme kuvanneet jo tarkemmin pykälän 65 osalta.

Muutoksella voisi ajatella tarkoitettua ohjata valmistelemaan hankintoja siten, että osiin jakaminen olisi valmistelun lähtökohtana ja tavoitteena mahdollistaa pienempien tarjoajien osallistuminen tarjouskilpailuun. Kuitenkin pykälän perusteluissa on kuvattu useita poikkeusperusteita, mm. se, että hankinta voitaisiin jättää jakamatta myös, jos tavoitteena olisi saada hankintojen keskittämällä volyymihyötyjä tai houkutella tarjoajiksi aikaisempaa suurempia yrityksiä. Nähdäksemme nämä poikkeusperusteet ovat ristiriidassa esitetyn lähtökohdan kanssa ja tulee johtamaan merkittäviin tulkintaongelmiin. Mikäli esitetty lainkohta tulisi tällaisenaan voimaan, tulisi oikeustila olemaan pitkään epäselvä sen suhteen, milloin EU-hankinnan tosiasiasa voisi olla jakamatta osiin.

Pykälä jää erittäin tulkinnanvaraiseksi ja ehdotuksessa on lisätty mahdollisuus valittaa markkinaoikeuteen hankinnan osiin jakamattomuudesta. Tämä tulee entisestään vaikeuttamaan hankintaprosessien läpivientiä lisääntyneiden valitusmahdollisuuksien myötä.

Jo tällä hetkellä julkisten hankintojen osalta on tunnustettu, että sääntelyä tulisi ennemmin vähentää kuin lisätä. Lisäksi markkinaoikeuden käsittelyajat ovat jo nyt merkittävän pitkät, mikä vaikeuttaa käytännön työtä julkisten hankintojen parissa. Esitetyt muutokset tulisivat entisestään paitsi lisäämään sääntelyä, myös todennäköisesti pidentämään merkittävästi markkinaoikeuden käsittelyaikoja.

124 §: Toistaiseksi on epäselvää, kuinka yksityiskohtainen hankintaa koskevan kertomuksen käytännössä tulisi olla, joten selvää ei ole myöskään se, kuinka hyvin ehdotettu muutos edistäisi hankinnan huolellista valmistelua, vai tulisiko kyseessä olemaan käytännössä muodollisuus (erityisesti huomioiden se, ettei asiasta voida valittaa markkinaoikeuteen). Mikäli esitetty muutos halutaan lisätä hankintalakiin, laissa tai esitöissä tulee kuvata tarkemmin, mitä valmistelun osalta kertomuksessa tulisi esittää. Nykyisen materiaalin pohjalta hankintayksiköiden on mahdotonta

arvioida missä laajuudessa hankinnan valmistelusta tulee kertomukseen kirjata. Mahdollista on myös, että vaatimus lisää hankintayksikön hallinnollista taakkaa ja lisää kustannuksia.

125 §: Pykälässä ehdotetaan velvoitetta uusia kilpailutus yhden tarjouksen tilanteissa. Epäselväksi jää, mikä olisi se konkreettinen hyöty, joka uudelleenkilpailuttamisella saavutettaisiin. Ehdotus ei ota kantaa siihen, millä tavalla uusi kilpailutus tulisi järjestää, eli voidaanko uusi kilpailutus järjestää täsmälleen samoilla ehdoilla kuin alkuperäinenkin. Ottaen huomioon hankintayksikön laaja oikeus päättää hankinnan kohteen kriteerit, oletettavaa lienee, ettei ehtoihin tarvitse tarjousten puutteen vuoksi tehdä muutoksia ja näin ollen uudelleenkilpailuttamisella ei saavuteta esityksen tavoitteiden mukaisia tuloksia. Päin vastoin, yhden tarjouksen tilanteissa riskinä on, että uudessa kilpailutuksessa tarjoaja nostaa hintojaan, koska tällöin tämä saa tietää olleensa ainoa tarjoaja. Lisäksi velvoite lisää merkittävästi hankintayksiköiden hallinnollista taakkaa ja -kustannuksia.

Ehdotuksen mukaan uudelleenkilpailuttamisveloitteesta voitaisiin poiketa, mikäli hankintayksikkö voisi osoittaa kartoittaneensa markkinoiden tarjontaa riittävästi hankinnan kohde ja laajuus huomioiden. Markkinakartoituksen käyttöön ehdotus voi osaltaan kannustaa, kun sen käyttö mahdollistaa uudelleenkilpailuttamisveloitteesta poikkeamisen. Epäselväksi kuitenkin jää, mikä olisi riittävää ja ehdotus tällaisenaan tulisi johtamaan samoihin markkinakartoituksen sääntelyn ongelmiin, joita olemme kuvanneet edellä 65 §:n osalta.

Esitetyssä muutoksessa kuvataan, että uudelleenkilpailuttamisveloite on vain kerran. Ehdotuksesta ei kuitenkaan ilmene, minkälaiset muutokset alkuperäiseen kilpailutukseen ovat mahdollisia, jotta seuraava kilpailutus katsotaan nimenomaan tämän uusimiseksi, eikä täysin uudeksi kilpailutukseksi. Nykyisessä muodossaan esitetty muutos näyttäisi kannustavan siihen, että muutoksia ei juuri tehtäisi, jotta uuden kilpailutuksen ei katsottaisi olevan kokonaan eri kokonaisuus. Tämä ei siten edistäisi useamman tarjouksen saamista toisellakaan kilpailutuskerralla, jolloin ehdotetun muutoksen tavoitteet jäänevät saavuttamatta. Ehdotettu muutos on siinä määrin epäselvä ja tulkinnanvarainen, että sitä on mahdotonta soveltaa käytännössä.

Jo nykyisellään oikeuskäytännössä on vahvistettu oikeus keskeyttää kilpailutus, mikäli tarjouksia on saatu vain yksi. Keskeyttämisen säätäminen pakolliseksi näissä tilanteissa tuskin toisi merkittäviä hyötyjä.

- **Ovatko esitetyt keinot sopivia näiden tavoitteiden saavuttamiseksi?**

Tähän otettu kantaa edellisessä pykäläkohtaisesti.

Sidosyksiköiden käytön rajoittaminen

Mitä mieltä olette esityksessä ehdotetusta sidosyksiköiden vähimmäisomistusta koskevasta vaatimuksesta? Onko se mielestänne tarkoituksenmukainen ja toteuttamiskelpoinen?

Esitetty muutos ei ole tarkoituksenmukainen eikä toteuttamiskelpoinen:

Esitetty muutos ei ole tarkoituksenmukainen, sillä muutoksia suurien in house -yhtiöiden omistajapohjaan tulee jo nykyisen lainsäädännön tulkinnan pohjalta. Määräysvaltakriteeristö on aiemmin ollut epäselvä, josta syystä määräysvallan täyttymistä on tulkittu eri tavoin. Viimeaikainen oikeuskäytäntö on selventänyt tulkintaa, ja tämä tulee johtamaan muutoksiin sidosyksikkökentällä. Koska nyt esitetyn muutoksen tarkoituksena on ilmeisesti varmistaa todellisen määräysvallan täytyminen in house -yhtiöissä, muutos on tarpeeton, sillä uudella oikeuskäytännöllä on sama vaikutus ilman esitetyn muutoksen massiivisia haittavaikutuksia.

Vähimmäisomistusprosentin käyttäminen vs. omistajien lukumäärä:

Lainmuutoksen tarkoituksena on ilmeisesti rajata sidosyksiköiden omistajia korkeintaan 10 kappaleeseen. Esitetty muutos kuitenkin vaatii muuttamaan toimintaa ja omistusjärjestelyjä myös niissä sidosyksiköissä, joissa jo nyt on alle 10 omistajaa, mutta omistusosuudet on jaettu siten, että esitetty 10 % vaatimus ei toteudu.

Esimerkiksi Monetra Oy:ssä on alle 10 omistajaa, mutta osalla omistajista on yli 10 % omistusosuus ja osalla alle 10 % omistusosuus. Esitetty muutos aiheuttaa sen, että omistajat joutuvat tämän keinotekoisien ja perustelemattoman 10 % omistusvaateen vuoksi tekemään merkittäviä omistusjärjestelyitä. Julkisten organisaatioiden taloustilanteen ollessa heikko jo valmiiksi, ei liene tarkoituksenmukaista, että ne joutuvat rahoittamaan täysin turhia ja ylimääräisiä osakekauppoja esitetyn lainmuutoksen vuoksi. Lienee selvää, että osakejärjestelyihin käytettävät taloudelliset resurssit ovat pois julkisten organisaatioiden muusta toiminnasta, kuten palvelutuotannosta. Mikäli 10 omistajan enimmäismäärästä halutaan pitää kiinni, prosenttivaatimuksen sijaan vaatimuksen tulisi olla lukumääräinen.

Mietinnössä (s. 79) on tuotu esiin yhtenä vaihtoehtona edellä mainittu omistajien enimmäismäärä. Tätä vaihtoehtoa ei kuitenkaan ole mietinnössä millään tasolla arvioitu. Enimmäisomistajien määrää vaihtoehtona enimmäisomistusprosentille tulisi arvioida osana lainvalmistelua tarkemmin erityisesti sen vuoksi, että 10 % vähimmäisomistusvaateelle ei ole esitetty mietinnössä minkäänlaisia perusteita. Mietinnöstä ei käy millään tavoin ilmi, miksi juuri 10 % vähimmäisomistukseen on päädytty.

Luvun 10 käyttämistä ei ole perusteltu lainkaan:

Kuten edellä on mainittu, mietinnössä ei ole perusteltu miltään osin sitä, miksi on päätetty käyttää nimenomaan 10 % omistusvaadetta. Koska valitulla luvulla 10 on merkittäviä vaikutuksia koko kuntasektorin toimintaan, mietinnössä olisi tullut perustella hyvin seikkaperäisesti se, miksi on päädytty juuri lukuun 10, eikä johonkin toiseen lukuun. Huolelliseen lainvalmisteluun kuuluu, että erityisesti ne seikat, joilla on suuri merkitys, tulee perustella erityisen huolellisesti. Näin ei ole tämän mietinnön osalta toimittu.

Mietinnössä ei ole lainkaan huomioitu osakkeenomistajien välisiä ristiriitatilanteita:

Esitetty muutos aiheuttaisi merkittäviä omistusjärjestelyitä lausunnonantajan nykyisten omistajien kesken. Koska omistajia on enemmän kuin nyt esitetty ehdotus mahdollistaa, tulee omistajien tehdä keskinäisiä omistusjärjestelyitä. Koska tulevista omistusjärjestelyistä ei ole ehdotuksessa säännelty lainkaan, jäävät nämä järjestelyt täysin omistajien keskinäisen sopimisen varaan. Koska esitetyllä muutoksella on merkittäviä vaikutuksia omistajien palveluiden hankintaan, riskinä on, että omistajat eivät pääse yksimielisyyteen siitä, kuka saa jäädä hankkimaan palvelua kyseiseltä in house -yhtiöltä. Perustuslaillisen omaisuuden suojan myötä ketään ei voida pakottaa myymään omaisuuttaan. Epäselväksi jää, kuinka em. tilanne ratkaistaisiin käytännössä.

Mietinnössä ei ole lainkaan huomioitu esityksen sopimusoikeudellisia vaikutuksia:

Esitetty muutos tulisi vaikuttamaan voimassa oleviin sopimuksiin. In house -yhtiöillä on lukuisia sopimuksia, joiden voimassaoloaika menee esitetyn siirtymäajan yli. Mietinnössä ei oteta lainkaan kantaa siihen, voidaanko sopimuksia sopimusoikeuden näkökulmasta päättää sopimusten vastaisesti. Sopimusten päättämisestä sopimusten vastaisesti voi seurata vahingonkorvausvaateita hankintayksiköille, jotka voivat aiheuttaa taloudellista vahinkoa hankintayksiköille. Näkemyksemme mukaan hankintalainsäädännöllä ei tulisi puuttua voimassaoleviin sopimuksiin. Mikäli näin kuitenkin toimitaan, tulisi lainsäädännössä vähintään ottaa kantaa siihen miten kyseiset tilanteet ja mahdolliset vahingonkorvausvaatteet ratkaistaan.

Konsernirakenteisiin liittyvä maininta on epäselvä:

Muutosehdotuksessa on mainittu, että vähimmäisomistusvaatimuksessa tulee huomioida emoyhtiö ja sen tytär- ja osakkuusyhtiöt. Ehdotuksen sisältö jää täysin epäselväksi eli ehdotuksen perusteella on mahdotonta arvioida, mitä tämä käytännössä tarkoittaisi. Monetra -yhtiöt ovat toimineet konserni -mallissa jo vuosia, ja ehdotuksen perusteella on mahdotonta arvioida, mitä muutos tarkoittaisi Monetra -konsernin näkökulmasta. Esityksen perusteluissa sanotaan, että sidosyksikköä

koskevaa 10 prosentin vähimmäisomistusvaatimusta sovellettaisiin kokonaisarvion perusteella siten, siinä otettaisiin huomioon emoyhtiö ja sen tytär- ja osakkuusyhtiöt. On epäselvää, mitä kokonaisarviolla tässä tarkoitetaan. Sana ”arvio” antaa ymmärtää, että tilanteessa olisi mahdollista tehdä jonkinlaista harkintaa siitä, täyttyykö vaatimus vai ei. Mikäli ehdotettua muutosta vietäisiin eteenpäin, tulisi sekä lakitekstissä että perusteluissa avata paljon tarkemmin se, mitä muutoksella haetaan.

Esityksessä on kerrottu, että sen tarkoituksena on estää erilaiset keinotekoiset järjestelyt, joiden ilmeisenä tarkoituksena olisi kiertää 10 prosentin vähimmäisomistusvaatimusta. Esityksessä ei ole tuotu erikseen esiin sitä, miten muutokset vaikuttaisivat jo voimassa oleviin konsernirakenteisiin.

Esitetty muutos on perustuslain vastainen:

Lisäksi lausunnonantaja tuo esille, että esitetty muutos on ristiriidassa perustuslain 121 §:ssä esitetyn kunnallisen itsehallinnon kanssa. Em. tarkoittaa muun muassa sitä, että kunnalla on oikeus oman itsehallintonsa puitteissa päättää siitä, kuinka se omat palvelunsa hankkii ja tuottaa. Esitetty muutos rajoittaa kuntien mahdollisuutta päättää itse siitä, kuinka se järjestää palvelunsa. In house -yhtiöiden kautta palvelun järjestämisen tarkoituksena on ollut se, että kunta voi omistajana vaikuttaa palveluntuottajan toimintaan omistajana. Nyt tätä mahdollisuutta ollaan merkittävästi rajaamassa. Esitetty muutos on perustuslain 121 §:n vastainen, sillä se rajaa kunnalle perustuslain tasolla turvattua itsehallinto-oikeutta.

Minkälaisia vaikutuksia esitetyllä sidosyksiköiden omistusosuuden vähimmäisvaatimuksella mielestänne on?

Lausuntopyyntöä ajatuksena on tältä osin ilmeisesti ollut ohjata kysymykset alakysymyksiin. Näin olemme toimineet, eli otamme tähän kysymykseen kantaa alakysymyksissä.

- **Jos sidosyksiköitä koskeva muutos toteutetaan esitetyllä tavalla, mitä toimenpiteitä ja niistä aiheutuvia kustannuksia muutos todennäköisesti aiheuttaisi edustamanne organisaation eri toimialojen kannalta ja yleisesti?**

Mikäli muutos toteutetaan esitetysti, lukuisat pienet kunnat, kuntayhtymät ja kuntayhtiöt jäävät ilman talous- ja henkilöstöhallinnon palveluita. Lausunnonantajan toimintaa joudutaan merkittävästi muuttamaan, ja konsernitasolla noin 160 asiakkaan talous- ja henkilöstöhallinnon palvelut joudutaan päättämään. Muutoksella on merkittäviä taloudellisia vaikutuksia lausunnonantajalle. Konsernin rakennetta jouduttaneen muuttamaan sekä merkittäviä omistusjärjestelyjä jouduttaneen tekemään. Näillä kaikilla tulee olemaan suuret taloudelliset merkitykset paitsi lausunnonantajan taloudelliseen tilanteeseen myös nykyisten omistajien taloudelliseen tilanteeseen. Muutoksen henkilöstövaikutukset lausunnonantajalle tulevat olemaan suuria.

Esitetty muutos asettaa lausunnonantajan asiakkaat täysin eriarvoiseen asemaan. Omistajina tällä hetkellä olevat suuret hyvinvointialueet ja kaupungit voivat jatkaa palveluiden hankkimista lausunnonantajalta, mutta pienet kunnat, pienet kuntayhtymät ja pienet kuntayhtiöt joutuvat hankkimaan palvelunsa jatkossa muualta. Asiakkaiden näkökulmasta muutos vaikuttaa erityisesti Pohjois- ja Itä-Suomen pieniin kuntiin, pieniin kuntayhtymiin ja pieniin kuntayhtiöihin, sillä ko. alueilla ei ole lausunnonantajan toimintaa vastaavaa markkinatoimintaa.

Esimerkiksi suurten kaupunkien ja hyvinvointialueiden talous- ja palkkapalveluiden hankinta voi vaikeutua esitetyn muutoksen vuoksi merkittävästi. Kuntalaki asettaa kuntakonserneille vaatimuksen laatia konsernitilinpäätös. On mahdollista, että etenkin suurten kaupunkien kuntakonserneihin voi kuulua yli 10 yhteisöä. Ehdotettu muutos aiheuttaa sen, että jotkin kaupungit ja niiden konserniyhtiöt eivät voi enää hankkia palveluita samasta in house -yhtiöstä, mikäli ko. yhtiöllä on muitakin omistajia kuin ko. kaupunki. Ehdotetulla muutoksella tullaan menettämään merkittäviä volyymihyötyjä. Kustannukset tulevat kasvamaan, kun talous- ja palkkahallinnon palveluita joudutaan hajauttamaan eri toimijoille. Talous- ja palkkahallinnon tietojen hajauttaminen eri toimijoille aiheuttaa myös ongelmia kunnille ja HVA:lle säädettyyn raportointivelvoitteeseen, koska tällöin raportointiin vaadittavia tietoja joudutaan hakemaan eri toimijoilta ja yhdistämään manuaalisesti. Em. tulee vaatimaan merkittäviä resurssilisäyksiä ja järjestelmäintegraatioita kunnilta ja HVA:lta. Esitetty muutos aiheuttaisi sen, että joillekin kunnille tulisi mahdottomaksi hankkia talouspalvelut koko konsernille parhaaksi katsomallaan tavalla, ja siten kunnille perustuslaissa määritellyn itsehallinnon periaatteiden mukaisesti.

Näkemyksemme mukaan markkinoilla ei ole riittävästi palveluntuottajia, jotka pystyisivät tuottamaan vastaavaa palvelukokonaisuutta kuin Monetra tuottaa asiakkailleen, josta syystä palveluhankintoja joudutaan hajauttamaan usealle eri palveluntuottajalle. Em. syystä volyymihyödyt menetetään ja palveluiden kustannukset tulevat nousemaan. Kustannusten nousuun vaikuttaa myös hajautetussa palvelutuotannossa palveluiden hallintaan vaadittava resurssien kasvu. Palvelujen hajauttaminen aiheuttanee toiminnallisia riskejä esimerkiksi tietojen siirtymisen eheyden ja oikeellisuuden osalta eri palveluntuottajien ja järjestelmien välillä.

Esitetyllä muutoksella tulee olemaan merkittävät vaikutukset julkisiin organisaatioihin, mutta vaikutukset markkinoihin jäänevät oletettua pienemmäksi. Lausunnonantaja ja muut in house -yhtiöt ovat hankintalain mukaisia hankintayksiköitä, mikä tarkoittaa sitä, että niiden tulee kilpailuttaa omat hankintansa markkinoilta hankintalain mukaisesti. Tällä hetkellä lausunnonantaja hankkii markkinoilta kilpailutusten kautta tuotteita ja palveluita noin 38 miljoonalla eurolla vuodessa. Koska palveluita ja tuotteita hankitaan jo merkittävässä määrin markkinoilta, markkinat eivät kasva muutoksen myötä merkittävästi.

Lisäksi tulee huomioida, että esitetyllä muutoksella voi olla negatiivisia vaikutuksia in house -yhtiöiden nykyisille markkinoilla toimiville palveluntuottajille. In house -yhtiöt ovat kilpailuttaneet mm. järjestelmiä ja muita palveluita omaa kokonaispalvelutuotantoaan varten. Näiden sopimusten voimassaoloajat saattavat olla pidempiä kuin nyt ehdotettu siirtymäaika olisi. Näin ollen markkinoilla toimivien palveluntuottajien myynti vähenee huomattavasti, kun voimassa olevia sopimuksia joudutaan päättämään ennaikaisesti. Em. on ristiriidassa mietinnössä esitettyjen tavoitteiden

kanssa. On mahdollista, että osa kunnista ottaa in house -yhtiöiden tuottaman palvelun omaksi toiminnakseen, jolloin in house -yhtiöiden markkinoilta hankkima palvelu ei palaudu muutoksen myötä markkinoille.

Ehdotettu muutos tulee aiheuttamaan sen, että esimerkiksi talous- ja henkilöstöhallinnon järjestelmiä joudutaan kilpailuttamaan nykyistä pienempinä kokonaisuuksina. Tällä on monia vaikutuksia. Pienissä kunnissa, kuntayhtymissä tai kuntayhtiöissä ei käytännössä ole suurten järjestelmien kilpailuttamiseen tarvittavaa osaamista, joten kilpailutusten laatu tulee heikentymään tai vaihtoehtoisesti kuntien kilpailutuskustannukset tulevat merkittävästi kasvamaan konsulttien lisääntyvän käytön myötä. Tämä tulee hankaloittamaan tarjoajien mahdollisuuksia tarjota ja lisäämään markkinaoikeustapauksia. Kun kilpailutusten volyymit pienenevät, tulee palveluiden hinta nousemaan. Kilpailutukset nykyistä pienempinä kokonaisuuksina tulevat myös kasvattamaan tarjouskilpailujen lukumäärää, joten on todennäköistä, että tarjoajilla ei ole resursseja eikä kiinnostusta osallistua lukuisiin pieniin tarjouskilpailuihin. Em. ongelma tulee korostumaan järjestelmien osalta, koska kuntien tulee hankkia järjestelmät itselleen, vaikka ne tuottaisivat esim. palkkapalvelun itse omana toimintanaan. Tällä hetkellä in house -yhtiöt ovat hankkineet järjestelmiä asiakkailleen kilpailuttamalla ne suurina kokonaisuuksina.

- **Mitä toimenpiteitä organisaationne aikoo sidosyksikön omistajana tehdä vähimmäisomistusrajaa koskevan sääntelyn seurauksena (esimerkiksi jatkuuko toiminta markkinaehtoisena, puretaanko yhtiö, pilkotaanko yhtiö, ryhdytäänkö muihin toimenpiteisiin?)**

In house -yhtiöt ovat osittain hankkineet palveluita toisilta in house -yhtiöiltä. Lausunnonantajan osalta tämä koskee ict-palveluiden hankintaa. Muutoksen myötä lausunnonantaja luultavasti kilpailuttaisi perustietotekniikan laitteet markkinoilla, mutta tuottaisi palvelun omana toimintanaan. Em. tarkoittaisi merkittävää kustannusten nousua hankintavolyymien laskiessa. Lausunnonantaja arvioi, että tähän liittyvät kertaluontoiset muutuskustannukset olisivat 1M€. Em. kustannukset jouduttaisiin veloittamaan loppuasiakkailta hintojen nousuna.

- **Minkälaisia taloudellisia tai muita hyötyjä muutoksesta todennäköisesti seuraisi?**

Emme tunnista mitään hyötyjä esitetystä muutoksesta. Ehdotuksen tavoitteet voidaan saavuttaa jo nykyisen oikeuskäytännön myötä. Päinvastoin esitetyn muutoksen taloudelliset ja muut haittavaikutukset olisivat tässä lausunnossa esitetyn tavoin merkittävät.

Ovatko esitetyt sidosyksiköitä koskevat siirtymäajat mielestänne riittävät? Kuinka paljon aikaa muutoksiin tarvitaan?

Siirtymäajat eivät ole riittäviä vaan täysin epärealistisia. Ehdotetut siirtymäajat eivät mahdollista yhtiöjärjestelyjen ja palveluntuotannon uudelleenjärjestelemistä niiden vaatimassa aikataulussa.

Seuraavassa esimerkki palkkahallinnon osalta. Asiakas ilmoittaa, että haluaa luopua Monetran osakkeista ja kilpailuttaa palvelun itselleen. Asiakas tekee ensin tarvittavat päätökset omassa organisaatiossaan ja neuvottelee sen kanssa, joka osakkeen tulee ostamaan. Em. vaatii päätöksentekoa myös ostajan puolella. Tämä vienee vähintään puoli vuotta, ja mikäli päätöksistä valitetaan, em. voi viedä pidemmänkin aikaa.

Asiakas aloittaa palkkahallinnon järjestelmän kilpailuttamisen, joka vie aikaa vähintään vuoden. Mikäli hankintapäätöksestä valitetaan, aikaa menee merkittävästi enemmän. Hankintapäätöksen jälkeen asiakas aloittaa uuden järjestelmän käyttöönoton ja exit -projektin in house -yhtiön kanssa, joka vie aikaa noin 1,5 vuotta. Edellä mainittu exit -projekti kestää tilanteessa, jossa valituksia ei tule, yhteensä noin 3 vuotta.

Tässä tulee huomioida se, että luultavasti järjestelmätoimittajalla tai uudella kokonaispalveluntuottajalla on lukuisia muitakin käyttöönottoja työn alla mahdollisen lain muutoksen myötä. On mahdollista, että käyttöönotto on vasta vuosien päästä. Em. esimerkki koskee yhtä tuotettavaa palvelua. Tulee huomioida, että esim. lausunnonantaja tuottaa asiakkailleen lukuisia muita palveluita, jolloin em. prosessi tehdään lukuisaan otteeseen. Em. perusteella esitetty siirtymäaika on täysin riittämätön ja sen tulisi olla vähintään viisi vuotta.

- **Mitä siirtymäaikaa vaativia toimenpiteitä sidosyksiköitä koskeva kirjaus aiheuttaisi?**

Mietinnössä esitetty sidosyksiköitä koskeva kirjaus aiheuttaisi laajoja yhtiöjärjestelyjä ja palveluntuotannon uudelleenjärjestelmisiä, jotka vaativat laajasti resursseja sekä vievät merkittävästi aikaa.

Esitetty muutos aiheuttaisi kaikkien Monetra-konsernin yhtiöiden omistusrakenteen täydellisen uudelleen järjestelemisen. Osassa yhtiöistä on alle 10 omistajaa, mutta omistusosuudet eivät vastaa 10 % omistusvaateen vaatimuksia. Em. liittyviä ongelmia on tuotu esiin 15 §:ää koskevissa kommentteissa.

Esitetty muutos aiheuttaisi mittavat muutoskustannukset sekä massiiviset osakesiirtoihin liittyvät työt, kuten neuvottelut osakkeiden lunastamisesta, sopiminen, sopimusten päättäminen, hallinnollinen työ. On todennäköistä, että jotkut osakkeista eivät halua luopua nykyisestä palvelusta ja sen myötä osakkeistaan, joten em. liittyvät neuvottelut ja sopiminen tulevat viemään paljon aikaa. Osakesiirrot ja konsernimuutokset vaativat päätöksentekoa sekä in house -yhtiöissä että omistajissa. Kuntapuolen päätöksenteko ja siihen liittyvät valitusmahdollisuudet vievät paljon aikaa. Otetaan esimerkiksi yhden pienen kunnan päätöksenteko. Kunnan tulee tehdä päätöksiä ainakin seuraavista asioista:

- miten palvelua hankintaan/tuotetaan jatkossa (oma työ/kilpailutus/kuntien välinen yhteistyö)

- nykyisen palveluntuottajan osakassopimuksen muuttaminen
- nykyisen palveluntuottajan exit -projekti, sopimuksen päättäminen
- osakkeista luopuminen, osakkeiden myynti
- uuden palvelun hankkimiseen liittyvä hankintaprojekti ja siihen liittyvät sopimukset
- uuden henkilöstön palkkaaminen

Esitys aiheuttaa suuria henkilöstöjärjestelyitä, jotka vaativat neuvotteluita ja paljon hallinnollista työtä. Esitys vaikuttaa käytännössä kaikkiin in house -yhtiöiden sopimuksiin, ja on selvää, että sopimusten muuttaminen, päättäminen ja uudelleenkilpailuttaminen vie vuosia. Noin 160 talous- ja henkilöstöhallinnon asiakkaan palvelut jouduttaisiin päättämään. Lisäksi in house -yhtiöiden tulee selvittää, kuinka asiakkaiden palvelutarve ja palvelun jatkuvuus turvataan. Kuten edellä on mainittu, yksi exit- projekti vie kokonaisuudessaan vuosia (ks. siirtymäaikaa koskeva kohta). Mikäli palveluita kilpailutetaan, kilpailutukset vievät aikaa. Yhden järjestelmähankinnan kilpailuttaminen vie aikaa vähintään vuoden, lisäksi järjestelmän käyttöönotto voi viedä vuosia. Lukuisat kilpailutukset ja esitetyt epäselvät hankintalain muutokset tulevat aiheuttamaan lukuisia markkinaoikeusvalituksia. Lakimuutos tulee aiheuttamaan suuren määrän yhtäaikaista, kiireellä kokemattomien kilpailuttajien tekemiä kilpailutuksia, jolloin tulemme näkemään lukuisan määrän markkinaoikeusvalituksia ja kilpailutuksia, joihin ei tulla saamaan tarjouksia. Em. tulee viemään aikaa, jolloin ehdotettua siirtymäaikaa on mahdotonta noudattaa.

Palvelut tulee hankkia väliaikaisesti myös potentiaalisten valitusten aikana. Ehdotettu muutos tulee ruuhkauttamaan markkinaoikeuden, jolloin esitettyjä siirtymäaikoja ei voida noudattaa.

In house -yhtiöiden tulee samanaikaisesti turvata asiakkaiden palveluntuotannon jatkuvuus. In house -yhtiöiden resurssit eivät tule riittämään toteuttamaan kaikkea yllä mainittua esitetyn siirtymäajan puitteissa. Riittävien väliaikaisten resurssien hankkiminen lyhyelle siirtymäajalle tulee olemaan käytännössä mahdotonta, sillä ammattitaitoisen henkilöstön rekrytoimisessa talous- ja henkilöstöhallinnon alalla on haasteita jo nykyisellään.

Muutos vaikuttaa satoihin julkisiin organisaatioihin ja näitä muutoksia joudutaan tekemään yhtäaikaisesti ja yhdessä muiden toimijoiden kanssa. Yhden organisaation päätöksenteon viivästyminen esimerkiksi valituksen vuoksi voi vaikuttaa lukuisiin muihin organisaatioihin. Em. voi hidastaa lukuisten organisaatioiden mahdollisuutta edetä lain muutosten vaatimalla tavalla. Näin ollen on selvää, että kaikkia muutoksia ja päätöksiä ei saada tehtyä esitettyssä siirtymäajassa.

Mietinnön liitteinä olevissa eriävissä mielipiteissä on esitetty poikkeuksia sidosyksiköiden omistusosuusvaatimukseen. Tulisiko vaatimukseen säätää poikkeuksia? Minkälaiset poikkeukset olisivat tarkoituksenmukaisia?

Poikkeukset olisivat tarpeen muutoksesta aiheutuvien haittojen minimoimiseksi. Katsomme, että lakiehdotukseen tulee sisällyttää poikkeuksia omistusosuusvaatimuksesta, joilla mahdollistetaan esimerkiksi pienten kuntien, kuntayhtymien ja kuntayhtiöiden sekä harvaan asutuilla alueilla sijaitsevien julkisten organisaatioiden sidosyksikköhankinnat alle 10 % omistusosuudesta huolimatta. Pienillä kunnilla, kuntayhtymillä eikä kuntayhtiöillä ole resursseja tai mahdollisuuksia tuottaa palvelua itse itselleen. Pienten kuntien, kuntayhtymien ja kuntayhtiöiden palvelutuotannon kilpailutuksiin liittyy merkittävä riski siitä, että tarjouskilpailuihin ei saada useita tarjouksia, jolloin todellista kilpailua ei synny. Kun volyymietut menetetään, tarjousten hinta voi nousta merkittävästi. Tämä tulee olemaan ongelmallista pienten kuntien, pienten kuntayhtymien ja pienten kuntayhtiöiden osalta.

Maantieteellisesti harvaan asutuilla alueilla tulee olemaan haastavaa saada palveluntuottajia tuottamaan sitä palvelua, jota nykyään tuottavat in house -yhtiöt.

Monetra -konserni toimii alalla, joka on kriittinen huoltovarmuuden osalta. Esimerkiksi maksujen välittäminen ja palkkahallinto ovat kriittisiä toimintoja yhteiskunnan kannalta. Pelkästään Monetra -konsernin kautta välitetään maksuun julkisen sektorin palkkoja 300 M€:lla kuukaudessa ja yritysten laskuja 1 miljardin euron edestä kuukausittain. Poikkeustilanteissa kuntien ja HVA:iden pitää pystyä luottamaan siihen, että kriittiset palvelut jatkuvat, ja että palveluntuottajalla on riittävät resurssit palvelun tuottamiseen. In house -yhtiöiden osalta omistajat voivat vaikuttaa yhtiöiden resursseihin ja palvelutuotantoon ennakkolisesti. Omistaja käyttää määräysvaltaa in house -yhtiöön samalla tavoin kuin omiin toimipaikkoihinsa, jolloin in house -yhtiön toimintaan voidaan vaikuttaa kriisitilanteessa reaaliajassa. Markkinayhtiöiden osalta valvonta ja sanktiot ovat pääsääntöisesti jälkikäteistä. Jälkikäteen maksettavista sanktioista ei ole poikkeus- tai kriisitilanteessa apua. Em. perusteella huoltovarmuuskriittisille toimijoille tulee säännellä poikkeuksia nyt ehdotettuun muutokseen.

Turvallisuus ja huoltovarmuus

Vastaako esitys turvallisuutta ja huoltovarmuutta koskeviin tarpeisiin? Onko esitetty muutos riittävä keino varmistaa turvallisuuden toteutuminen hankinnan elinkaaren aikana ottaen huomioon EU-hankintadirektiivien reunaehdot, sekä muu turvallisuutta ja huoltovarmuutta koskeva sääntely?

Esitys ei huomioi lainkaan asiakkaidemme huoltovarmuutta koskevia tarpeita (ks. edellinen kohta). Taloushallintoalan huoltovarmuuskriittinen luonne jää tässä mietinnössä, kuten yleisesti muutenkin, huomioimatta kokonaan. Esitetty sidosyksiköitä koskeva muutos heikentää merkittävästi julkisten organisaatioiden mahdollisuuksia huolehtia huoltovarmuuskriittisistä toiminnoistaan.

Rikosrekisteriotteen pakollisuudesta luopuminen

Rikosrekisteriotteiden pakollisesta käytöstä luopumista koskevan ehdotuksen tavoitteena on sujuvoittaa hankintamenettelyjä ja vähentää hallinnollista taakkaa.

Lausuntopyynnön ajatuksena on tältä osin ilmeisesti ollut ohjata kysymykset alakysymyksiin. Näin olemme toimineet, eli otamme tähän kantaa alakysymyksissä.

- **Missä määrin muutos vaikuttaa hallinnolliseen taakkaan yhtäältä hankintayksiköiden ja toisaalta tarjoajien kannalta ja edistää näitä tavoitteita?**

Esitys vähentäisi sekä hankintayksiköiden että tarjoajien hallinnollista taakkaa, ja voi osaltaan nopeuttaa hankintamenettelyä. Toisaalta esitetty muutos voi heikentää hankintayksiköiden halukkuutta tarkastaa rikosrekisteriotteita, jolloin on mahdollista, että sopimuksia käytännössä tehdään toimittajien kanssa, joilla todellisuudessa on taustalla hankintalaissa mainittuja rikoksia.

Hankintojen ilmoittaminen

Mitkä ovat näkemyksenne hankintojen ilmoittamista koskeviin muutoksiin? Lisäävätkö ehdotetut muutokset hankintojen avoimuutta tarkoituksenmukaisella tavalla?

Muutosehdotus koskien mahdollisuutta laatia hankintailmoitus useammalla kielellä on kannatettava. Ehdotus lisännee vain hankintayksiköiden mahdollisuuksia, ei rajoita mitään tai lisää hallinnollista taakkaa.

Muut huomiot

Lainvalmistelun selvä puutteellisuus:

Valtioneuvoston antaman Lainvalmistelun vaikutusarviointiohjeen (Valtioneuvoston julkaisuja 2022:66, jäljempänä ”vaikutusarviointiohje”, s. 11-12) mukaisesti

”Lakien vaikutukset muodostuvat moninaisten vaikutusketjujen kautta. Vaikutusarviointi pyrkii varmistamaan, että valmisteltavat lait toteuttavat tarkoituksenmukaisella tavalla niille asetetut tavoitteet aiheuttamatta ennakoimattomia, ei-toivottuja vaikutuksia. Hyvin suunniteltu ja toteutettu vaikutusarviointi parantaa lainsäädännön laatua.

Vaikutusarvioinnin keskeisenä tavoitteena on vahvistaa päätöksenteon tietopohjaa tuottamalla eduskunnan ja valtioneuvoston päätöksenteon tueksi mahdollisimman luotettavia arvioita uudistusten erilaisista toteuttamisvaihtoehdoista ja niiden vaikutuksista.

...

Vaikutusarvioinnin laajuus ja yksityiskohtaisuus on suhteutettava lainvalmisteluhankkeen sisältöön ja odotettavissa olevien vaikutusten merkittävyyteen. Monipuoliseen ja perusteelliseen vaikutusarviointiin tulee panostaa hankkeissa, joiden odotettavissa olevat vaikutukset ovat merkittäviä.

Vaikutusarvioinnille tulee varata riittävästi aikaa ja resursseja, jotta valmistelijoiden on mahdollista laatia sellainen vaikutusarviointi, josta päätöksentekijät saavat riittävän käsityksen esityksen olennaisista vaikutuksista. Ministeriön johto vastaa lainvalmistelun aikataulutuksesta ja resursoinnista.

Lainvalmistelun tietopohjaa ja poliittisen päätöksenteon taustalla olevia arvovalintoja ei tule sekoittaa keskenään. Vaikutusarvioinnin tehtävänä on laajentaa harkittavia ratkaisuvaihtoehtoja ja valmistelun tietopohjaa. Aito ratkaisuvaihtoehtojen punninta edellyttää vaikutusarviointia valmistelun alusta alkaen.”

Vaikuttavuusarviossa tulisi olla huomioituna mm.

- muutoksen tavoite ja päämäärä
- toiminnalliset muutokset
- taloudelliset, ympäristölliset sekä muut yhteiskunnalliset vaikutukset, esim:
 - o vaikutukset julkiseen talouteen ja kansantalouteen
 - o vaikutukset kuntalaisiin, kuntiin, valtioon, viranomaisiin, yrityksiin
 - o mahdolliset vaikutukset kuntien itsehallintoon, perustuslakiin, kunta- ja hyvinvointialuelakiin
- vaihtoehtoiset toteutustavat.

Esitetyt hankintalain muutokset ovat vaikutuksiltaan todella merkittävät. Työryhmän mietinnössä ei ole arvioitu lainmuutoksen vaikutuksia edellä mainittujen vaatimusten mukaisesti, joten on selvää, että lain valmistelu on tältä osin puutteellista. Esim. 15 §:n muutoksessa mainittua, todella merkittävän vaikutuksen aiheuttavaa lukua 10 ei ole perusteltu, eikä sen vaikutuksia ole arvioitu miltään osin.

Käsillä olevassa tilanteessa on käsityksemme mukaan toimittu siten, että vaikutusarvioinnin tekeminen on siirretty lausunnonantajille. Tämä aiheuttaa muun muassa sen, että lausunnonantajat eivät pääse käytännössä lainkaan arvioimaan ja lausumaan vaikutustenarvioinnista. Aiemmin esittämämme mukaisesti vaikutustenarviointia olisi tullut tehdä jo valmistelun alusta alkaen. Tämän lain muutoksen valmistelun osalta on toimittu selvästi edellä mainitun valtioneuvoston itsensä laatiman ohjeiston vastaisesti.

Ristiriitaisuus tavoitteiden kanssa:

Toivottavaa olisi, että lakiehdotuksessa huomioitaisi paremmin muutosehdotusten myötä hankintayksiköiden kasvava hallinnollinen taakka. Tämä on ristiriidassa ehdotuksella tavoiteltujen kustannussäästöjen ja hankintojen sujuvoittamisen kanssa.

Yhteishankintayksiköihin liittyvä epäselvyys:

Mietinnön sivulla 107 sanotaan, että ”kunnat ja hyvinvointialueet voisivat jatkossa perustaa hankintoja varten ilman mitään omistukseen tai määräysvaltaan liittyviä rajoituksia myös yhteishankintayksiköitä ja siirtää sidosyksiköiden yhteishankintatoiminnot näille yhtiöille”. Lakiehdotuksessa yhteishankintayksikön määritelmään ei kuitenkaan ole ehdotettu muutoksia. Jää näin ollen epäselväksi, mitä edellä mainitulla kirjauksella tarkoitetaan.

Markkinaehtoinen toiminta ei ole aina paras ratkaisu:

Markkinaehtoinen toiminta ei aina takaa parasta mahdollista hinta-laatusuhdetta. Monetran tulkkaus- ja käännöspalvelut ovat viime vuosina saaneet paljon uusia asiakkaita johtuen markkinoiden ala-arvoisesta toiminnasta ja palveluiden huonosta laadusta. Tulkkauspalvelumarkkina on kilpaillut toimintansa laadultaan heikoksi, jotta hinnat on saatu alhaisiksi. Tämä ei ole enää mahdollistanut laadukkaiden tulkkauspalveluiden saatavuutta kunnille ja hyvinvointialueille ja ne ovat tulleet in house -yhtiön asiakkaaksi, jossa pystyvät paremmin vaikuttamaan palveluiden laatuun ja vaikuttavuuteen. Julkisen hankintaprosessin kautta tulkkauksen laatua ei ole voitu onnistuneesti määritellä, sillä hankinnoista valitetaan aina markkinaoikeuteen ja käsittelyajat ovat pitkiä. Pelkällä hinnalla kilpailu on johtanut siihen, että yksityiset toimijat eivät saa tarjoamallaan hinnalla palkattua osaavia ja asiantuntevia tulkkeja.

Mietinnön eriävät lausunnot:

Huomionarvioista on, että mietintöön on jo valmisteluvaiheessa annettu valtionhallinnolta itseltään useita eriäviä lausuntoja. Tämä kuvastaa lausuttavan mietinnön toteuttamiskelvottomuutta ja perusteluiden puutteellisuutta. Lausunnon antaja yhtyy sidosyksikköä koskevien muutosehdotusten osalta KKV:n, Kuntaliiton ja Hyvil Oy:n eriäviin lausuntoihin.

Saukkonen Ella
Monetra -konserni